



**Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy
z Geografii
dla uczniów gimnazjów
województwa śląskiego
w roku szkolnym 2014/2015**



KOD UCZNIWA

--	--	--

Etap: rejonowy

Data: 21 stycznia 2015 r.

Czas pracy: 90 minut

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 8 stron (zadania 1-19), brudnopis i załącznik.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są odpowiedzi np: A, B, C, D. Wybierz poprawne odpowiedzi i zaznacz je znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu.**
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.
9. Wolno korzystać podczas rozwiązywania zadań z prostego kalkulatora.

Liczba punktów możliwych do uzyskania: **60**

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego etapu: **51**

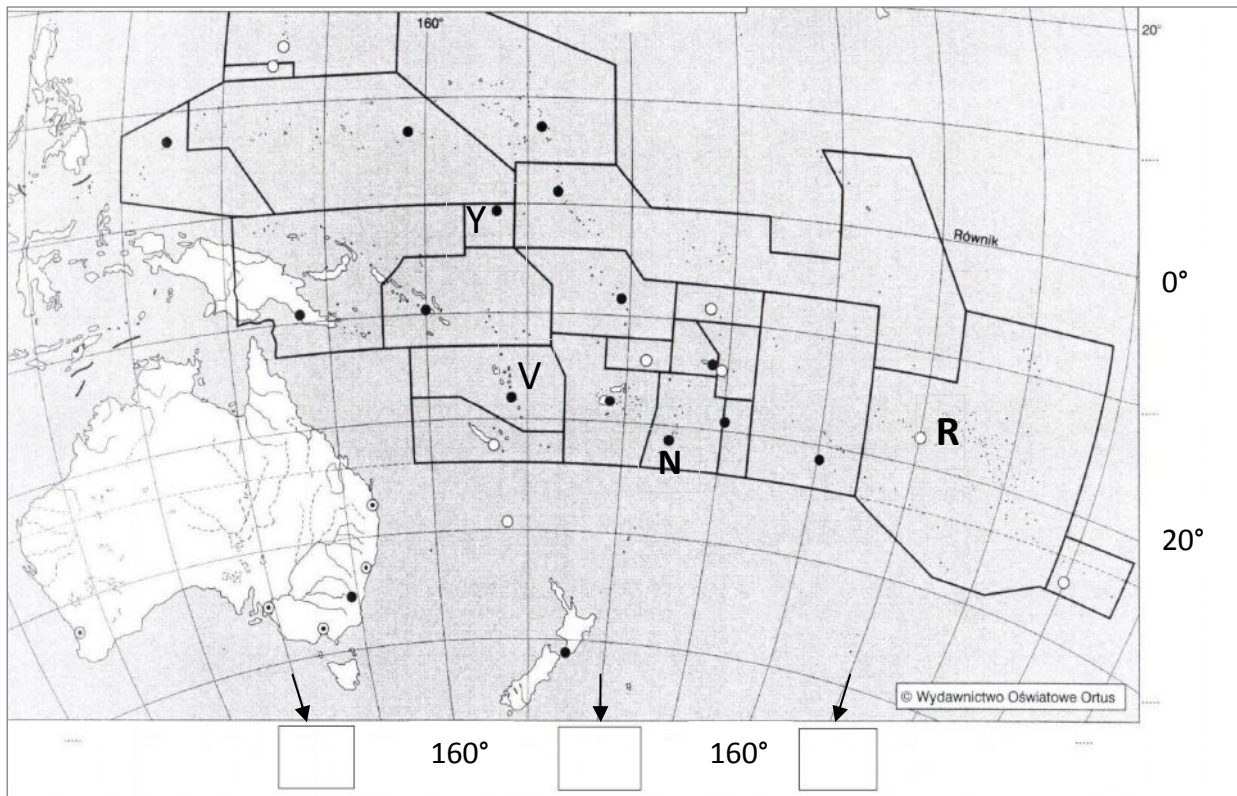
WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	suma
Liczba punktów możliwych do zdobycia	2	2	3	5	2	4	2	2	5	3	5	3	3	3	3	5	3	2	3	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																				

Podpisy przewodniczącego i członków komisji:

1. Przewodniczący -
2. Członek -
3. Członek -

Materiał źródłowy do zadań 1, 2, 3, 4.



Źródło: www.geogila.jimdo.com (zmienione)

skala 1 : 75 000 000

Zadanie 1. (2 p.)

- Wpisz w prostokąty w dolnej ramce mapy wartości wskazanych południków.
- Odczytaj współrzędne geograficzne punktu N i wpisz je poprawnie poniżej.
szerokość geograficzna°, długość geograficzna°

Zadanie 2. (2 p.)

Wyznacz dowolnym sposobem odległość w km między punktami V i Y. Zapisz obliczenia.
Rozwiązanie:

Odp:

Zadanie 3. (3 p.)

Przyjmując, że w Katowicach (50°N; 19°E) jest godzina 10.00 miejscowego czasu słonecznego w dniu 21 stycznia, określ czas, datę i porę roku w punkcie R. Zapisz obliczenia.
Rozwiązanie:

Odp: W punkcie R jest godzina, data, pora roku

Zadanie 4. (5 p.)

Uzupełnij poniższą tabelę wpisując odpowiednie nazwy państw i ich stolic, a następnie wpisz odpowiadające im oznaczenia literowe na mapę na stronie 2.

<i>Oznaczenie literowe</i>	<i>Państwo</i>	<i>Stolica</i>
A		Suva
B	Vanuatu	
C	Tuvalu	
D		Honiara
E	Samoa	

Zadanie 5 (2 p.)

Powierzchnia Nowej Zelandii wynosi 270,5 tys. km². Oblicz jej powierzchnię na mapie w skali 1: 75 000 000. Zapisz obliczenia.

Rozwiązanie:

Odp:

Zadanie 6. (4 p.)

Na podstawie zamieszczonego poniżej tekstu wykonaj następujące polecenia:

„Na popularnych turystycznie Malediwach, właśnie rozpoczyna się coroczna pora deszczowa. W wyniku gwałtownego sztormu wywołanego panującymi nad oceanem burzami, fale morskie uderzyły w wyspy i zatopiły ich nabrzeża. Na Malediwach do kataklizmu brakuje niewiele, gdyż każdy sztorm stanowi poważne zagrożenie. Wszystko dlatego iż Malediwy to wyspy ginące, które z powodu globalnego ocieplenia i podnoszenia się poziomu oceanów ulegają coraz szybszemu zatopianiu. Większość wysp leży poniżej poziomu morza, a więc nawet lekki sztorm powoduje powodzie. Malediwy to wyspy koralowe, które niedługo zaleje woda z roztopiających się lodowców. Wiele z nich spoczywa już pod wodą. Inne wyspy, które jeszcze nie zostały pochłonięte przez ocean leżą na poziomie zaledwie 2 metrów powyżej poziomu morza. To właśnie dlatego Malediwy tak ucierpiały podczas uderzania fal tsunami. Jeśli jechać na Malediwy to już teraz (...)

Źródło: <http://www.twojapogoda.pl/wiadomosci/96383>; skróty własne

a. Nazwij typ genetyczny opisywanych wysp.

b. Wpisz dwie przyczyny, które grożą zatopieniem tych wysp.

-
-

c. Podaj trzy rodzaje naturalnych zagrożeń występujących na Malediwach.

-
-
-

d. Opisz zależność między obszarami okołobiegunowymi a „turystycznym rajem” na Malediwach i podobnych im wyspach.

.....
.....

Zadanie 7. (2 p.)

Spośród niżej podanych propozycji ratowania wysp przed zagładą zaznacz (X) te dwie, które są realne, a zarazem dają największe prawdopodobieństwo sukcesu.

- A. Ograniczenie wycinania lasów deszczowych w strefie równikowej.
- B. Zmniejszanie połowów ryb w krajach położonych na zagrożonych wyspach.
- C. Ograniczanie budowy elektrowni atomowych na świecie.
- D. Zmniejszanie spalania kopalnych surowców energetycznych.
- E. Rezygnacja z eksploatacji środowiska przyrodniczego na Antarktydzie.

Zadanie 8. (2 p.)

Terytoria państw nadmorskich obejmują pas wód przybrzeżnych, w którego obrębie wyróżnia się trzy strefy. Dopasuj i dopisz do poniższych opisów podane poniżej określenia.

- a. Państwo nadmorskie określa zasady poruszania się po tych wodach i eksploatacji surowców z ich dna -
- b. Wąski pas zatok nieprzekraczający 24 mil morskich szerokości, w pełni podlegający władzy państwa nadmorskiego -
- c. Państwo nadmorskie sprawuje tu władzę gospodarczą, nie może jednak regulować przepływu jednostek obcych bander -

Określenia do wyboru: *morskie wody wewnętrzne, wody terytorialne, wyłączna strefa ekonomiczna*

Zadanie 9. (5 p.)

Uzupełnij następujące zdania wyłącznie na podstawie mapy stanowiącej załącznik nr 1.

- a. Głównym obszarem eksportowym ropy naftowej przewożonej drogą morską jest
- b. Kolejnymi obszarami według wielkości wywozu są:
 - 1)
 - 2)
- c. Dwoma największymi importerami ropy naftowej są:
..... i
- d. Australia przywozi drogą morską ropę naftową z
- e. Do Japonii sprowadza się ropę naftową z trzech regionów:
....., i

Zadanie 10. (3 p.)

Wykonaj polecenia korzystając z poniższego tekstu

„Między miastami Saint-Malo i Dinard do zatoki uchodzi rzeka Rance. Od tego miejsca aż do półwyspu Crozon na zachodnich krańcach Bretanii ciągnie się pas wybrzeża riasowego. W czasie orogenezy alpejskiej nastąpiło rozcięcie wybrzeży dolinami rzecznyymi. W doliny te wkroczyło morze, tworząc wąskie, długie, głębokie zatoki. Brak materiału skalnego w ujściach rzek wynika z działalności pływów, których amplituda osiąga 16 m. Ujście rzeki przegrodzono tamą o długości 750 m. Umieszczono w niej 24 turbiny o łącznej mocy 240 MW. Część z nich pracuje zarówno w czasie przyprływu, gdy woda wdziera się do zatoki, jak i w czasie odpływu, gdy splywa do morza. Różnica poziomów w zbiorniku wynosi ok. 13 m. Jest to pierwsza w świecie elektrownia wykorzystująca energię pływów morza.”

Źródło: Niewioska A., Plit F., Zajac S., *Geografia. Sprawdziany dla gimnazjalistów, WSiP, Warszawa 2001*

- a. Którego państwa dotyczy powyższy opis?
- b. Podaj główny czynnik sprzyjający lokalizacji elektrowni pływowej.
.....
- c. Zapisz średnią moc jednej turbiny umieszczonej w tamie u ujścia rzeki Rance.
.....

Zadanie 11. (5 p.) Jedno z biur podróży proponuje rejsy do krajów sąsiadujących z Polską, np. do Niemiec. Na podstawie poniższej mapy i własnej wiedzy uzupełnij zdania:



Źródło: opracowanie własne

skala 1 : 8 000 000

- a. Prezentowana trasa z Gdańska (G) do Hamburga (H) prowadzi przez Kanał skracający drogę o około 460 km i proponuje pobyt na wyspie (W) należącej do
- b. Zaproponuj trasę rejsu morskogo z Gdańska do Hamburga z pominięciem tego kanału. Wpisz nazwy cieśnin, przez które należy kolejno przepłynąć. Narysuj trasę na mapie.
Bałtyk → → → → Morze Północne.

Zadanie 12. (3 p.)

„Woda morska zawiera niemal wszystkie pierwiastki i wiele związków chemicznych. W morzach i oceanach rozpuszczone są miliardy ton cennych substancji, które mogą być z wody odzyskane. Dla przykładu podajmy, że w 1 kilometrze sześciennym wody morskiej jest średnio: 21,5 mln ton chloru, 1,5 mln ton magnezu, 1 mln ton siarki, 1500 ton fluoru, 11 ton żelaza, 3,3 tony cyny, 0,8 tony tytanu, 330 kg srebra, 4 kg złota itp.”

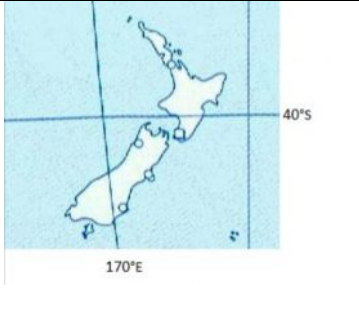
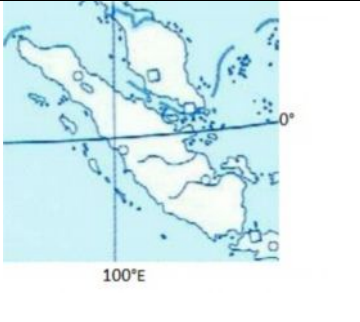
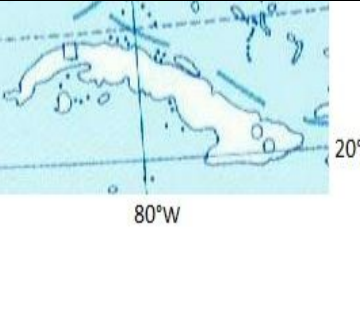
Źródło: <http://www.sprawynauki.edu.pl/>

Mając na uwadze opisaną powyżej zasobność surowcową oceanu światowego podaj trzy przykłady pozyskiwania konkretnych surowców z wody i dna morskiego.

1.
.....
2.
.....
3.
.....

Zadanie 13. (3 p.)

Rozpoznaj przedstawione poniżej wyspy i podpisz je nazwą własną lub nazwą archipelagu. Bierz pod uwagę położenie geograficzne i kształt wyspy. Skale są przypadkowe.

		
1.	2.	3.

Zadanie 14. (3 p.)

Ruda żelaza wydobywana na północy Szwecji jest przeznaczona głównie na eksport. Transport rudy odbywa się na ogół drogą kolejową do portu Luleå, nad Zatoką Botnicką lub do położonego bardziej na północ, portu Narwik w Norwegii nad Morzem Norweskim.

- W której porze roku Szwedzi muszą korzystać z norweskiego portu w Narwiku?
.....
- Dlaczego nie korzystają wtedy z własnego portu w Luleå?
.....
- Dlaczego z portu w Narwiku można korzystać przez cały rok? Co jest tego przyczyną?
.....

Material źródłowy do zadania 15 i 16

Połowy morskie i słodkowodne					
K R A J E	2000	2005	2011		
	w tys. t			w kg na 1 mieszk.	udział w %
OGÓLEM	92643	91961	92940	13,3	100,0
w tym połowy morskie	84118	81215	80388	11,5	86,5
w tym:					
Argentyna	922	930	793	19,4	0,9
Chiny	14361	14308	15543	11,3	16,7
Dania	1534	911	716	128,5	0,8
Francja	625	575	419	6,6	0,5
Indie	3666	3691	4302	3,5	4,6
Japonia	5042	4286	3736	29,5	4,0
Kanada	990	1098	851	24,8	0,9
Norwegia	2699	2393	2281	463,2	2,5
Nowa Zelandia	553	544	427	96,7	0,5
Peru	10656	9385	8247	280,5	8,9
Polska	239	190	226	5,9	0,3
Rosja	3972	3194	4242	29,7	4,6
Stany Zjednoczone	4697	4880	5143	16,4	5,5
Wielka Brytania	754	670	605	9,7	0,7

Źródło: [http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/...](http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/)

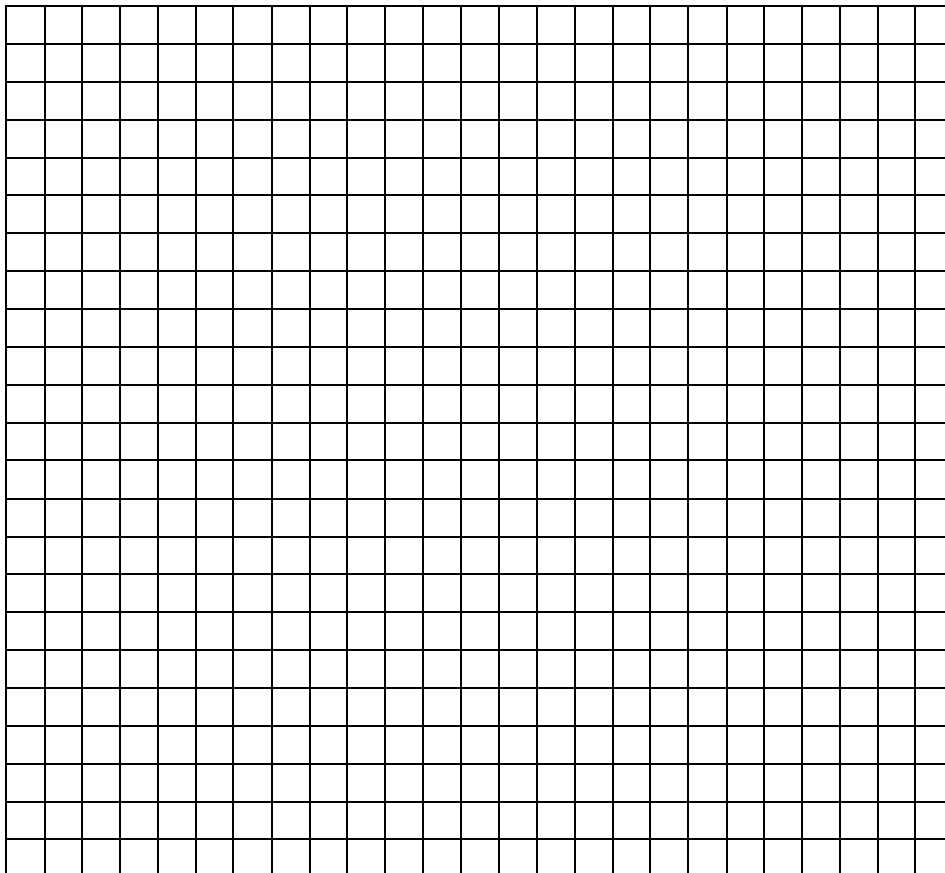
Zadanie 15. (3 p.)

Korzystając z danych statystycznych wykonaj następujące polecenia

- a. W którym z podanych krajów połowy w 2011 roku były największe? -
W którym z podanych krajów połowy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2011 roku były największe?
W którym z podanych krajów udział w połowach w 2011 roku był największy? -
- b. Który kraj w latach 2000 – 2011 zajął w połowach w skali świata
Pierwsze miejsce -
Drugie miejsce -
W roku 2011 zajął trzecie miejsce -
- c. W roku 2011 połowy ryb w przeliczeniu na 1 mieszk. w Polsce wyniosły 5,9 kg, a w Indiach 3,5 kg. Dlaczego wartość tego wskaźnika dla Indii jest tak niska?
.....
.....
.....

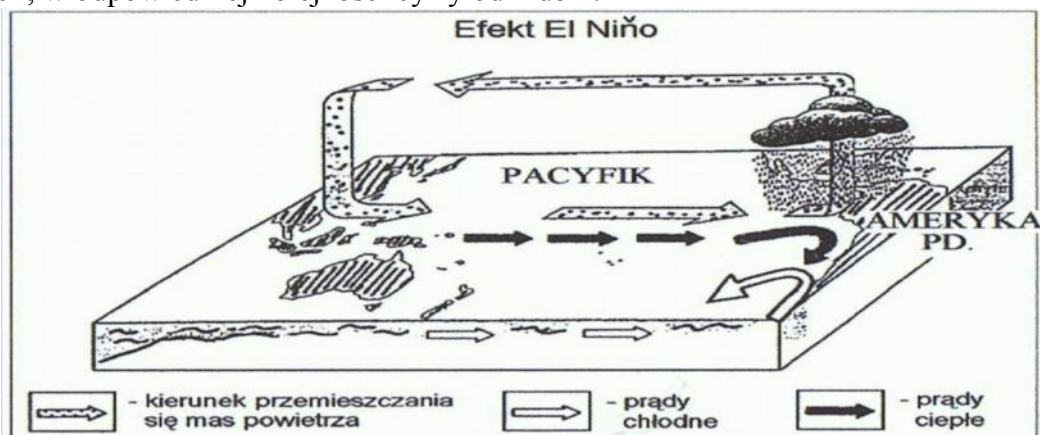
Zadanie 16. (5 p.)

Korzystając z danych statystycznych narysuj wykres słupkowy pięciu krajów o najwyższych połowach na świecie w 2011 r. Pamiętaj o zasadach konstrukcji wykresów.



Zadanie 17. (3 p.)

Wzrasta prawdopodobieństwo wystąpienia kolejnej globalnej anomalii pogodowej zwanej El Niño. Anomalia zaczyna się u zachodnich wybrzeży Ameryki Południowej. Posługując się poniższym rysunkiem i własną wiedzą podaj właściwą kolejność rozwoju El Niño, wpisując do tabeli, w odpowiedniej kolejności cyfry od 1 do 4.



Źródło: Próbnny Egzamin Maturalny. Grudzień 2004

Kolejność	Etapy rozwoju anomalii pogodowej
	wzrost opadów na suchych obszarach nadbrzeżnych a wystąpienie susz na obszarach normalnie wilgotnych,
	osłabienie upwellingu (wypływu wód przydennych) u wybrzeży Ameryki Południowej,
	umocnienie się ciepłych prądów morskich z zachodu i odsunięcie zimnego Prądu Peruwiańskiego od wybrzeży kontynentu,
	osłabienie cyrkulacji pasatowej (wiatrów wiejących w pasie okołorównikowym w kierunku zachodnim),

Zadanie 18. (2 p.)

Zaznacz (X) trzy skutki społeczno - gospodarcze, które są wynikiem oddziaływania El Niño.

- A. Zmniejszenie połowów ryb morskich przy zachodnich wybrzeżach Ameryki Płd.
- B. Wydłużenie susz niszczących pastwiska w Australii.
- C. Ogromne straty w uprawach roślin na zachodnim wybrzeżu Ameryki Pd. wywołane suszami.
- D. Zniszczenia portów południowo amerykańskich wywołane ogromnymi falami.
- E. Zwiększenie zagrożenia pożarowego w lasach Australii i Indonezji.

Zadanie 19. (3 p.)

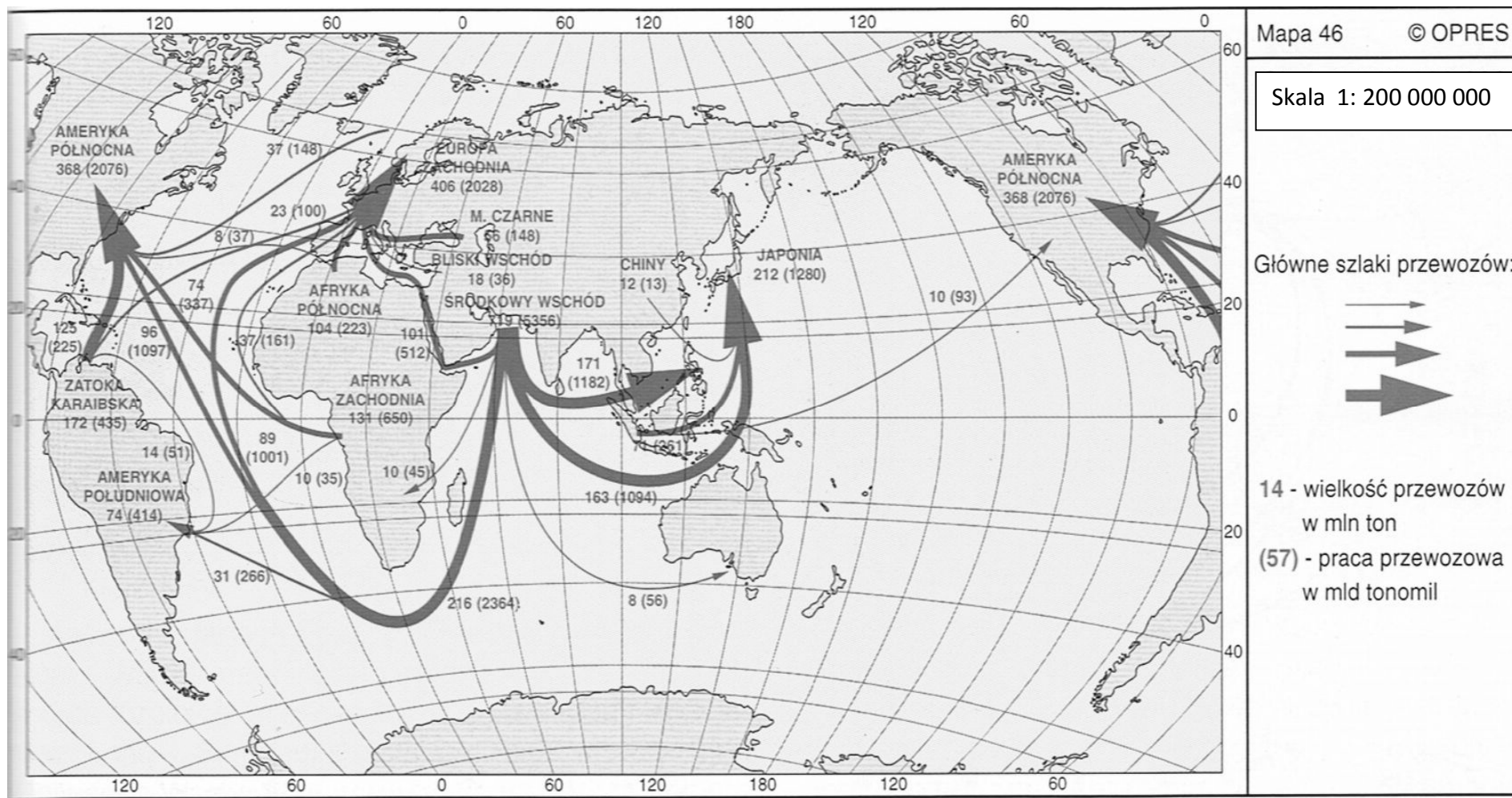
Na podstawie posiadanej wiedzy oceń prawdziwość poniższych zdań wpisując **Tak** przy informacjach prawdziwych i **Nie** przy fałszywych.

- a. Region śródziemnomorski jest największym regionem turystycznym świata.
- b. Region śródziemnomorski skupia połowę potencjału turystycznego globu.
- c. Z krajów powstałych z dawnej Jugosławii dostępu do morza nie mają Bośnia i Hercegowina, Macedonia i Serbia.
- d. W regionie śródziemnomorskim dominują łagodne, niskie wybrzeża z piaszczystymi plażami.
- e. Zachodni kraniec Europy - Przylądek Roca leży w Hiszpanii.
- f. Greckie Meteory wpisane są na listę światowego dziedzictwa kultury i natury.

Brudnopsis:

Załącznik nr 1 (do zadania 9.)

Główne światowe szlaki przewozów ropy naftowej drogą morską (1993)



Źródło: A. Jelonek Encyklopedia Geograficzna Świata VII. Oceany i Morza Kraków 1997(zmieniona skala)